Одеський державний університет внутрішніх справ
Кафедра кібербезпеки та інформаційного забезпечення
Факультет підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції

КІБЕРБЕЗПЕКА В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ

International scientific-practical conference
"Cybersecurity in Ukraine: Legal and Organization Issues"

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
19 листопада 2021 року

Одеса 2021

Рекомендовано до друку рішенням кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № від грудня 2021 року)

Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають
персональну позицію учасника конференції

Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання: матеріали міжн. наук.
К38 практ. конф., м. Одеса, 26 листопада 2020 р. Одеса : ОДУВС, 2021. _____ с.
ISBN 678-717-7020

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання», яка відбулася на базі кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення Одеського державного університету внутрішніх справ 19 листопада 2021 року.

У матеріалах конференції приділено увагу актуальним теоретичним та практичним проблемам забезпечення інформаційної безпеки в Україні. Висвітлюється широкий спектр питань, пов'язаних з удосконаленням правового регулювання та адміністративно-правового забезпечення кібербезпеки в Україні. Розглянуто використання інформаційних систем, технологій та інформаційно-аналітична діяльність правоохоронних підрозділів у боротьбі з злочинністю та надано обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення підготовки персоналу для боротьби з кіберзлочинністю в Україні.

Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції адресовано вченим, працівникам правоохоронних органів, аспірантам (ад'юнктам), слухачам магістратури, студентам та курсантам вищих навчальних закладів.

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОФАЙЛІНГ В ОЦІНЦІ ДОСТОВІРНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ, ЩО ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ, У ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ СЛУЖБОВИХ ПЕРЕВІРОК І РОЗСЛІДУВАНЬ (НА ПРИКЛАДІ ПІДРОЗДІЛІВ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ВЛАСНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ).

Здебський Д.В.
студент 2-го курсу ОПП «Кримінальний аналіз» освітній ступінь магістр ОДУВС
Балтовський О.А.
професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення ОДУВС
д.тех.н., доцент

У ході проведення службових перевірок і розслідувань відділами внутрішньої та власної безпеки Державної прикордонної служби України (далі ВВВБ ДПСУ) постає проблемне питання щодо оцінки достовірності інформації, що повідомляється об'єктами службових перевірок та розслідувань. На даний час ВВВБ ДПСУ в рамках опитування за добровільною письмовою згодою до об'єкта службових перевірок і розслідувань застосовується опитування з використанням поліграфа (далі ОВП). ОВП віднесено до інструментальних засобів оцінки достовірності інформації, що повідомляється. Результати отриманні за допомогою ОВП мають орієнтуючий характер та досить великий ступень вірогідності.

Враховуючи отримання добровільної письмової згоди на проведення ОВП інколи об'єкти ОВП відмовляються від зазначеної процедури, що викликає складнощі у отриманні орієнтуючих даних. Використання кримінального профайлінгу при опитуванні об'єктів службових перевірок і розслідувань, які відмовились від проходження процедури ОВП, надає можливість отримати оперативно-вагому інформацію без використання інструментальних засобів перевірки достовірності інформації, що повідомляється.

В широкому сенсі слова профайлінг — це комплекс соціально-психологічних методик з діагностики особистісних особливостей, приховуваних мотивів та інформації, яка повідомляється, що ґрунтується на оцінюванні невербальної та вербальної поведінки об'єкта. Методику профайлінгу було сформульовано в кінці 1970-х років ізраїльською авіакомпанією "Ель-Аль". Така методика була спрямована мінімізувати можливі ризики, пов'язані з авіаперевезеннями, і використовувалася під час передпольотного огляду пасажирів. Здебільшого це була система питань, спрямована на виявлення

нестандартних реакцій пасажирів на "здавалося б" прості запитання. Ця методика користувалася невеликим набором базових психологічних патернів (стереотипів поведінки) і більше нагадувала собою процедуру психологічного тестування. У 1984 р. методика була "змодельована" в англомовному варіанті компанією ICTS, методику почали застосовувати служби авіаційної безпеки в більшості європейських країн і США. Водночас Пол Екман Груп (компанія, яка була створена американським психологом і займалася вивченням емоційних експресій) розробила низку комп'ютерних програм, що дають змогу зчитувати емоційні стани людини. Спеціальні програми, створені Полом Екманом, почали активно застосовувати не тільки в аеропортах США, а й в інших структурах, що займаються гарантуванням безпеки держави. Злиття опитувального скрипту і теорії мікровиразів дало можливість профайлінгу перейти на інший рівень розвитку і поступово починати інтегруватися в економічні структури, зокрема в банківський сектор. Полом Екманом було розроблено спеціальну програму, за допомогою якої навчали фахівців у галузі гарантування безпеки як державних структур, так і з часом банківських, адвокатських та юридичних структур. [2, с.13-14]

В Україні Віталієм Шаповаловим розроблено авторську методику «Психологічної оцінки достовірності отриманих показань». Методика складається з комплексу спеціальних процедур, розроблених для психологічного дослідження вербальних та невербальних проявів підслідного (досліджуваного суб'єкта) під час проведення допиту, слідчого експерименту та інших слідчих дій, зафіксованих на відеозаписі.

В основі методики лежить гіпотеза Ундойча, яка передбачає, що опис реальних спогадів якісно відрізняється від сфабрикованих відомостей. Ця відмінність заснована на припущенні, що вигадані відомості вимагають від суб'єкта більше когнітивних зусиль, більше творчості та самовладання. Створення брехні вимагає більше енергії, ніж викладення того, що сталося насправді, та це відбивається на особливостях викладу відомостей та його змісті. Таким чином, виклад реально пережитої події та розповідь про вигаданій події у своїй основі мають різні текстотворні закономірності, виявлення яких з високою часткою ймовірності дозволяє судити про хибність чи правдивість свідомих відомостей. Кожна з процедур методики спрямовано виявлення конкретних текстоутворюючих закономірностей. [3, с.50]

У статті «Застосування профайлінгу на державному кордоні україни» Корольов Василь провівши аналіз методик профайлінгу та їх використанню прикордонниками під час виконання ними службових обов'язків з охорони державного кордону України, приходить до висновку, що кожен правоохоронець на кордоні, застосовуючи методи профілювання, розмовляючи з людиною, яка має на меті перетнути державний кордон, може за його рухами тіла, словами, мімікою, жестами та інтонацією визначити, чи говорить співрозмовник правду. [1, с.329]

Отже, застосування кримінального профайлінгу в ході проведення службових перевірок і розслідувань підрозділами ВВВБ Державної прикордонної служби України може дати додаткові можливості в отриманні орієнтуючої, оперативно-значимої інформації від об'єктів ОВП навіть якщо вони відмовились від проходження поліграфа.

Література:

1. Корольов В. Застосування профайлінгу на державному кордоні україни / В. Корольов // Підприємництво, господарство і право. – 2019. - .№3. – С. 327-330

2. Психологія профайлінгу : навч. посіб. / Ю. В. Руль, Т. О. Мартинова. — К. : ДП Вид. дім "Персонал", 2018. — 236 с. — Бібліогр. : с. 221–226.

3. Шаповалов В. А. Методы психологической оценки достоверности сообщаемой информации :методическое пособие / В. А. Шаповалов. — Киев : Освита Украины, 2016. — 168 с.